

Ο Καζούο Ισιγκούρο κέρδισε το Νόμπελ Λογοτεχνίας... Εικόν: Ατελιέ LIFO

**Από την
ΤΙΝΑ
ΜΑΝΔΗΛΑΡΑ**

Έχουν περάσει πια χρόνια που ο νομπελίστας **Καζούο Ισιγκούρο** εργαζόταν ως κοινωνικός λειτουργός παρέα με αστέγους, παρίες, εξαρτημένους και ανθρώπους που του δίδαξαν το περιθώριο της βρετανικής ζωής, ενώ πειραματιζόταν με μικρές ιστορίες, τις οποίες έγραφε σε ένα ανήλιαγο δωμάτιο στο δυτικό Λονδίνο. Μία από αυτές με τον παράδοξο τίτλο «**Πατάτες και Εραστές**» εστάλη στο BBC, αλλά απορρίφθηκε ως ακατάλληλη εξαιτίας του παράδοξου θέματός της: δύο νέοι που δουλεύουν σε ένα μικρό εστιατόριο fish-and-chips ερωτεύονται και αποφασίζουν να παντρευτούν, μόνο που υπάρχει κάτι που τους περιορίζει, το γεγονός ότι και οι δύο είναι αλλήθωροι. Δεν λένε κουβέντα γι' αυτό, αλλά καθώς έχουν τον ίδιο εφιάλτη, πως τα παιδιά, τα εγγόνια και οι φίλοι τους γίνονται ξαφνικά όλοι μύωπες, ο γάμος δεν γίνεται ποτέ. Το μυστικό ωστόσο δεν αποκαλύπτεται και χαράζουν διαφορετικές πορείες, μόνοι και δυστυχισμένοι, χωρίς ποτέ να αποκαλύψουν ο ένας στον άλλο τον λόγο του χωρισμού τους.

Η παράδοση αυτή ιστορία, ενδεχομένως υπερβολική στα μάτια ενός Βρετανού κριτικού που είχε συνηθίσει σε γραμμικές αφηγήσεις με επεξεργασμένα σύμβολα, αποκαλύπτει πολλά για τη μελλοντική συγγραφική πορεία του νομπελίστα: ενισχυμένες δόσεις (επιστημονικής) φαντασίας, άμεσα συνδεδεμένες με το γιापωνέζικο DNA του, βρετανική αύρα τόσο σε επίπεδο συμπεριφοράς όσο και τοπίων, δυστοπικά σενάρια και απωθημένα που επανέρχονται και είναι ικανά να καταστρέψουν ζωές και, φυσικά, μυστικά χαραγμένα βαθιά στις ψυχές και στις

συνειδήσεις. Ένα από αυτά, που του έμαθε να ζει με το στίγμα του θανάτου, τον κατέτρυχε ακόμα και τις καλύτερες στιγμές του, από τότε που, άξαφνα, στα πέντε του χρόνια, από το ισοπεδωμένο Ναγκασάκι, βρέθηκε στο βροχερό Λονδίνο την ταραχώδη εποχή της δεκαετίας του '60. Η μητέρα του είχε μόλις γλιτώσει από θάυμα, ενώ τα περισσότερα μέλη της οικογένειάς της σκοτώθηκαν ή τραυματίστηκαν, και ο ωκεανογράφος πατέρας του αποφάσισε να αναζητήσει στην Ευρώπη καλύτερες μέρες για τους δικούς του. Στον γιο του μετέδωσε την αγάπη για την έρευνα αλλά και τις επιστήμες, που ακόμα και τώρα αποτελούν το απωθημένο του, μαζί με τη λογοτεχνία. Γι' αυτό και πρόσφατα είδαμε τον Καζούο Ισιγκούρο να εγκαινιάζει το νέο Μουσείο Μαθηματικών ή να προσπαθεί να αποδείξει τα καλά της ρομποτικής και των εξελιγμένων επιστημών σε ένα αποστεωμένο από λέξεις περιβάλλον – απόψεις που προσπάθησε να ενσωματώσει όσο μπορούσε στα γραπτά του. Απόδειξη, το επίσης sci-fi, παρότι τοποθετείται στο παρελθόν, τελευταίο βιβλίο του «Θαμμένος Γίγαντας» (κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Ψυχογιός),

ενδεικτικό της προσωπικότητας ενός συγγραφέα ο οποίος ανέκαθεν διχαζόταν ανάμεσα στα κλασικά του αναγνώσματα και στα παραμύθια που έφτιαχνε στο μυαλό του από παιδί.

Ο συγγραφέας μπορεί να χαίρεται για την επιτυχία του, βλέποντας το όνομά του να συνοδεύεται από βραβείο Νόμπελ - η ύψιστη διάκριση για ένα παιδί που δεν έπαψε ποτέ να ονειρεύεται. Και να φανταστεί κανείς ότι κατά βάθος ήθελε να γίνει μουσικός ή, για την ακρίβεια, ένας άλλος Ντέιβιντ Μπόουι.

ΔΕΙΤΕ ΑΚΟΜΑ

5.10.2017

Η πρώτη δήλωση του Καζούο Ισιγκούρο για το Νόμπελ Λογοτεχνίας

όνομα του ρόδου».

Αυτό, ενδεχομένως, να είναι και το κλειδί που ανοίγει την κάμαρα με τα μυστικά του βραβευμένου συγγραφέα, όπου κατοικούν ακόμα οι ήρωες των παραμυθιών και ξεφυτρώνουν παράδοξοι τόποι σαν αυτούς που συναντά κανείς στον «Θαμμένο Γίγαντα». Ιππότες, άνθρωποι με απωθημένα –αγαπημένο του θέμα πάντα–, ένα δωδεκάχρονο παιδί που το δαγκώνει ένας δράκος, ένας σερ που φέρνει στο μυαλό εύλογα τον Δον Κιχώτη, κάστρα και μοναστήρια που μετατρέπουν το αφήγημα σε μια ιδανική συνέχεια του βιβλίου «Το

Αλλά όλες οι υποδηλώσεις εδώ είναι διαφορετικές και μάλλον έχουν να κάνουν με το σκοτεινό μέλλον των ανθρώπων σε μια επίσης ζοφερή πραγματικότητα, όπου οι καρδιές δεν απηχούν πραγματικά συναισθήματα και έχει χαθεί η συλλογική μνήμη. Αυτή η απώλεια της μνήμης και το σβήσιμο των αναμνήσεων που έχει προκαλέσει η βαριά ανάσα της δράκαινας Κουερίγκ στον «Θαμμένο Γίγαντα», αναγκάζοντας τον πληθυσμό να περιέλθει σε γενική κατάσταση λήθης, είναι κάτι που απασχολεί κατά κόρον τον Ισιγκούρο, καθώς φτάνει να το αναγάγει σε θέμα πολιτικό. Στις τελευταίες του συνεντεύξεις το είχε συνδέσει έντονα με το θέμα του Brexit, καλώντας τους Βρετανούς να θυμηθούν το χρέος τους απέναντι στην υπόλοιπη Ευρώπη ως πολιτών με συνέπεια.

Για τον ίδιο η μνήμη συνδέεται άμεσα και με το καταστροφικό γεγονός της Χιροσίμα, η οποία έχει καταγραφεί στο ασυνείδητό του για τα καλά. Απόδειξη πως οι πρώτες ευφάνταστες συγγραφικές του απόπειρες είχαν έντονη τη γιαπωνέζικη σφραγίδα και βασίζονταν στις παιδικές μνήμες και στο προσωπικό του φαντασιακό: η «Χλωμή θέα των λόφων» (είχε κυκλοφορήσει στα ελληνικά από τα Νέα Σύνορα-Λιβάνης), που είχε βραβευτεί από τη Royal Society of Literature, και το «Ένας καλλιτέχνης του ρευστού κόσμου» (ελληνική έκδοση από το Βιβλιοπωλείο της Εστίας), που είχε τιμηθεί ως Whitbread Book of the Year.

Στη «Χλωμή θέα των λόφων» παρακολουθούμε την ιστορία της Γιαπωνέζας Ετσούκο, η οποία, εκτός από τον θάνατο του άνδρα της, έχει να αντιμετωπίσει την αυτοκτονία της μεγαλύτερης κόρης της και τον γάμο της μικρότερης με έναν Άγγλο, καθώς και τον ραγδαίο εκδυτικισμό του τόπου της.

Στο μυθιστόρημα «Ένας καλλιτέχνης του ρευστού κόσμου» ο ζωγράφος Μασούζι Όνο μαστίζεται και αυτός από το βάσανο της μνήμης, απομονωμένος από τον κόσμο, ένας ζωγράφος του οποίου μοναδική παρηγοριά είναι η εικόνα του ξεχασμένου Σαμουράι, η περηφάνια που τείνει να αφανιστεί κάτω από τα δυτικά σύμβολα, η καταρρέουσα εσωτερικότητα του πάντοτε στοχαστικού Ιάπωνα που συντρίβεται λόγω του μιμητισμού.

Το θέμα της αλλοτρίωσης, του εκφυλισμού και της αμνησίας επανέρχεται και στο «Μη με αφήσεις ποτέ» (Καστανιώτης), με πρωταγωνιστές την Κάθι, τη Ρουθ και τον Τόμυ, που ζουν σε ένα μακρινό οικοτροφείο στο Χέιλσαμ, απομονωμένοι –όπως αρκετοί ήρωες του συγγραφέα– από την εξωτερική πραγματικότητα. Ιδιαίτερα πλάσματα με άγνωστο παρελθόν, φαίνεται να αποφεύγουν το ταξίδι της μνήμης, το οποίο επιχειρεί αρκετά χρόνια αργότερα ως ενήλικη πλέον η Κάθι, φέρνοντας στην επιφάνεια πολλά σκοτεινά μυστικά. Και τα δυο κορίτσια τυχαίνει να έχουν κοινό αντικείμενο του πόθου, ιδιαίτερα παιδιά και θύματα μιας μοίρας που επιβάλλεται αναπόφευκτη και επιβλητική, όπως συμβαίνει στα μυθιστορήματα του Ισιγκούρο, τα οποία ενίοτε φέρουν το βάρος της αρχαίας τραγωδίας με μια δυστοπική νότα.

Το συγκεκριμένο βιβλίο, εκτός από το βραβείο Μπούκερ, κατέκτησε και την απόλυτη φήμη, αφού έγινε παγκόσμιο μπεστ σέλερ και ταινία από τον σκηνοθέτη Τζέιμς Άιβορι.

Με αντίστοιχο τρόπο, δηλαδή με τα υλικά του Σοφοκλή που αναζητούσε στις τύχες των ανθρώπων την ειμαρμένη ταυτόχρονα με τον χαρακτήρα, λειτουργούν και τα «Απομεινάρια μιας μέρας» (κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Ψυχογιός), όπου ο ηλικιωμένος μπάτλερ Στίβενς έρχεται αντιμέτωπος με το παρελθόν του που ζωντανεύει και πάλι μέσα από τις μνήμες.

Είμαστε, λοιπόν, η ζωή που ζήσαμε (ή που δεν ζήσαμε), οι αποφάσεις που πήραμε, η μοίρα ή το DNA μας; Ερωτήματα που χαρακτηρίζουν τον πυρήνα των αφηγήσεων του Ισιγκούρο και της ίδιας της λογοτεχνίας, ερωτήματα που έχει ο ίδιος μεταστοιχειώσει σε προσωπικό του στοίχημα. Ίσως γι' αυτό, μέχρι να γράψει τον «Θαμμένο Γίγαντα», οι αφηγήσεις του ήταν σε πρώτο πρόσωπο, ενδεικτικές του εξομολογητικού τόνου που διατρέχει τη γραφή και τον λόγο του αλλά και της βαθιάς συγγραφικής του συνείδησης. Με αυτό τον τρόπο όχι μόνο μπορεί να εκφράσει μύχιες σκέψεις και φοβίες αλλά και να καταδείξει με ακόμα μεγαλύτερη ένταση το γεγονός της συντριβής. Ίσως γι' αυτό ο Ντέιβιντ Λοτζ χρησιμοποιεί αυτόν ακριβώς τον πρωταγωνιστή του Ισιγκούρο από τα «Απομεινάρια» για να εξηγήσει την τέχνη του «αναξιόπιστου αφηγητή», αυτού που μπορεί να ξεγελάσει ακόμα και τον πιο ανυποψίαστο αναγνώστη μέσα από τα παιχνίδια της υποκειμενικότητας.

Το συγκεκριμένο βιβλίο, εκτός από το βραβείο Μπούκερ, κατέκτησε και την απόλυτη φήμη, αφού έγινε παγκόσμιο μπεστ σέλερ και ταινία από τον σκηνοθέτη Τζέιμς Άιβορι. Τόσα χρόνια μετά ο συγγραφέας του μπορεί να χαίρεται διπλά για την επιτυχία του, βλέποντας το όνομά του να συνοδεύεται από βραβείο Νόμπελ – η ύψιστη διάκριση για ένα παιδί που δεν έπαψε ποτέ να ονειρεύεται. Και να φανταστεί κανείς ότι κατά βάθος ήθελε να γίνει μουσικός ή, για την ακρίβεια, ένας άλλος Ντέιβιντ Μπόουι, ένα cyborg με εικαστικές ανησυχίες που μπορεί να προβλέψει το μέλλον του κόσμου. Μέχρι τότε, ζει ευτυχής στην Αγγλία μαζί με τη γυναίκα του Λόρνα και την κόρη του Ναόμι.

Τα βιβλία του Καζούο Ισιγκούρο κυκλοφορούν από τις εκδόσεις Ψυχογιός